גזירה מקצתה אטו כולה. לאו דוקא דאיך נוכל לטעות להתיר כולה שגם ביציאת מקצתה היוצא אסור מדאורייתא ולא קאמרינן גזירה מה שבפנים אטו מה שבחוץ ועוד אי גזרינן אטו כולה באשה נמי לגזור אלא י"ל דאטו רובא קאמרינן דאי שרית ביציאת מקצת מה שבפנים משום כל אשר בבהמה אע"פ שיש לחוש שמא יצא ראשו באותו מקצת יבא להתיר כולה בשאר רובו אותו מיעוט שבפנים מהאי טעמא ולא ידעו שבמקצת הוי ספק ספיקא אבל גבי אשה לא שייך למגזר דלא אתי למיטעי דליכא טעמא במה יטעו להשוות רוב למקצת אבל בבהמה יטעו לומר שמה שבפנים לעולם אינו כילוד כל זמן שלא יצא א"נ באשה לא גזרי למנות מיום ראשון דחוששת דאתי לידי קולא היא דלמא לא ימנו מיום ב' למיהב לה ימי טומאה א"נ באשה לא גזרינן דאפושי טומאה לא מפשינן כדאמרינן בגילה (דף ז.) מיהו לעיל פירשנו דלא אייר לענין טומאה אלא לאוסרה לבעלה ופי' הקונטר' דבאשה לא שייך למגזר דלא אתי למטעי דכיון דחזו דמכי ילדה בשני מטמיאנן לה וקשה דהא דחזינן דמטמאינן לה בשני אמרי משום דנפקא כולה:

בכור שנטרף בתוך ל' יום. פ"ה שנהרג ובמת מעצמו לא אילטריך קרא לאשמועינן דאין פודין דהא כתיב ופדויו מבן חדש תפדה אבל נהרג אילטריך לאשמועינן דלא אמרי' מי לאו דאקטיל הוי חי ולא נפל הוי ולפרקיה משמע קצת דאם קיים לן בגויה דכלו לו חדשיו וחי היה חייב לפדותו וקשה דבפרק יש בכור (בכורות דף מט.) אמר גבי פודה בנו תוך ל' יום ונתאכלו המעות לאחר זמן אין בנו פדוי ואמאי והא אגלאי מילתא למפרע דלא נפל הוא אלא ודאי גזירת הכתוב היא מופדויו מבן חדש תפדה דאפי' קיים לן שכלו חדשיו צריך ל' יום ואע"ג דמהאי קרא נפקא לן (שבת דף קלה:) כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ה"נ דרשינן (שם) ח' ימים בבהמה אינו נפל מדכתיב מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן ואפ"ה כי קיים לן דכלו חדשיו הוי מחוסר זמן תוך שמנה כדמוכח בפ"ק דר"ה (דף ו:) דאמר [בכור] מאימתי מונין לו שנה חד אמר משעה [שנולד] להרגלה וחד אמר משעה שנולד ולא פליגי הא בתם הא בבעל מום ומוקמינן לה בתם דקיים ליה בגויה דכלו לו חדשיו ואפ"ה לא חזי להרגלה עד ח' ועוד דבסוף הקומץ רבה (מנחות דף נז.) מחייב גבי בכור שיש לו ב' רגלים ליתן לו י' סלעים לכהן ופריך עלה מבכור שנטרף דפטור ואי נטרף היינו נהרג היכי מדמי ליה להכי ועוד דלא הוה ליה למימר נטרף אלא נהרג ועוד דאסיק גמרא אך חלק הא כיון שנהרג תוך ל' יום מופדויו מבן חדש נפקא ומפ' ר"ת שנטרף היינו שנעשה טרפה והשתא מדמי ליה שפיר בהקומץ לבכור שיש לו ב' רגלים דהוי נמי טרפה?:

בהמה גסה. אין עיקר הדבר כאן ובפ"ק דקדושין (דף כה:) אתרכתי: **מה** שעל בניהן ובנותיהן אין שמין. שמתביישין להביאם לב"ד ומחלי אהדדי ופסק רב אלפס דוקא בגדי חול אבל בגדי שבת שמין והכי איתא בירושלמי?: **בגדול אחי.** אם מוחין הרשות בידם אבל כל זמן שלא מיחו מסתמא ניחא להו כי היכי דלשתמעי מיליה כדאמרינן בהניזקין (גיטין נב:) גבי עמרם לבעל:

לא מבעיא שומר חנם שמסר בו'. פי' דפטור אם נגנבה או נאבדה ומיהו שומר שכר כי משלם משלם לבעלים כדאמרי' בהמפקיד (ב"מ לו:) דהלכה כר' יוסי דאמר אין הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו: **דעלויי** עלייה לשמירתו. אין לפרש עלייה שאם נגנב תחזור לבעלים דהא גרועי גרעיה לא אפשר לפרש בענין זה אלא העילוי והגרעון הוי דשומר שכר מסר נפשו טפי לשומרו משומר חנם: **את** מחימנת לי בשבועה. לפי טעם זה אם השני נאמן יותר מן הראשון נראה דפטור אבל בהמפקיד (שם) איכא טעמא אחרינא דאין רגוי שיהא פקדוני ביד אחר ואין שני טעמים הללו שוין כדמוכח התם ואין להקשות לעולא דהכא היכי פליג אההוא טעמא הא מתניתין היא בפ' כל הגט (גיטין כט.) אם אמר טול ממנה חצי פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רגוי שיהא פקדוני ביד אחר וי"ל דההוא לכתחילה אבל לא מצינו שיתחייב בדיעבד על כך: **אפילו** מן גלימא דעל כתפיה. אם יש לו שנים דאם אין לו אלא אחד הא אמר בפ' המקבל (ב"מ קיד.) דמסדרים לב"ח א"נ בטלית ששוה מאה מנה שמלבישין אותו בטלית הראוי לו ולא כר"ע דאמר בפ' המקבל (שם קיג:) כל ישראל ראויין לאותו איצטלא ור"ת פוסק הלכה דאין מסדרין:

כגון שעשאו אפותיקי. והשתא גבי מיתמי כמו מלוקח ואע"ג דמיתמי לא שייך טעמא משום קלא כמו בלוקח דלגבי דידהו אפותיקי ולא אפותיקי שוה מכל מקום היכא דגבי מלקוחות גבי נמי מיתמי מידי דהוה אמלוה בשטר דגבי מיתמי ומלקוחות אפילו למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא ומלוה על פה לא גבי ממשעבדי ולא מיתמי ובשלמא בלקוחות איכא לפלוגי

דיש מקצת שליא בלא ולד וגזירה מקצתה אטו כולה קמ"ל ואמר עולא אמר רבי אלעזר [א]בכור שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אותו וכן [ב]תני רמי בר חמא מתוך שנאמר [ג]פדה תפדה יכול אפי' נטרף בתוך ל' יום ת"ל [ד]אך חלק ואמר עולא א"ר אלעזר [ה]בהמה גסה נקנית במשיכה והא אנן תנן במסירה הוא דאמר כי האי תנא דתניא וחכ"א [ו]זו וזו במשיכה ר"ש אומר זו וזו בהגבהה ואמר עולא אמר ר' אלעזר [ז]האחין שחלקו מה שעליהן שמין ומה שעל בניהן ובנותיהן אין שמין אמר רב פפא פעמים אף מה שעליהן אין שמין [ח]משכחת לה בגדול אחי דניחא להו דלשתמעון מיליה ואמר עולא א"ר אלעזר [ט]שומר שמסר לשומר פטור ולא מיבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלויי עלייה לשמירתו אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם דהשתא גרועי גרעיה לשמירתו נמי פטור שהרי מסר לבן דעת [י]רבא אמר [יא]שומר שמסר לשומר חייב ולא מיבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעיה לשמירתו [יב]אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר חייב דאמר ליה את מהימנת לי בשבועה האי לא מהימן לי בשבועה ואמר עולא א"ר אלעזר [יג]הלכתא גובין מן העבדים אמר ליה ר"נ לעולא אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי לא מיניה [יד]מיניה אפי' מגלימא דעל כתפיה הכא במאי עסקינן שעשאו אפותיקי כדרבא [טו]דאמר רבא [יז]עשה עבדו אפותיקי ומכרו בעל חוב גובה הימנו [יח]שורו אפותיקי [יט]ומכרו אין ב"ח גובה הימנו מ"ט הא אית ליה קלא והא לית ליה קלא לבתר

גזירה מקצתה אטו כולה. לאו דוקא דאיך נוכל לטעות להתיר כולה אם בפנים אטו מה שבחוץ ועוד אי גזרינן אטו כולה באשה נמי לגזור אלא י"ל דאטו רובא קאמרינן דאי שרית ביציאת מקצת מה שבפנים משום כל אשר בבהמה אע"פ שיש לחוש שמא יצא ראשו באותו מקצת יבא להתיר כולה בשאר רובו אותו מיעוט שבפנים מהאי טעמא ולא ידעו שבמקצת הוי ספק ספיקא אבל גבי אשה לא שייך למגזר דלא אתי למיטעי דליכא טעמא במה יטעו להשוות רוב למקצת אבל בבהמה יטעו לומר שמה שבפנים לעולם אינו כילוד כל זמן שלא יצא א"נ באשה לא גזרינן למנות מיום ראשון דחוששת דאתי לידי קולא היא דלמא לא ימנו מיום ב' למיהב לה ימי טומאה א"נ באשה לא גזרינן דאפושי טומאה לא מפשינן כדאמרינן בגילה (דף ז.) מיהו לעיל פירשנו דלא אייר לענין טומאה אלא לאוסרה לבעלה ופי' הקונטר' דבאשה לא שייך למגזר דלא אתי למטעי דכיון דחזו דמכי ילדה בשני מטמיאנן לה וקשה דהא דחזינן דמטמאינן לה בשני אמרי משום דנפקא כולה:

בכור שנטרף בתוך ל' יום. פ"ה שנהרג ובמת מעצמו לא אילטריך קרא לאשמועינן דאין פודין דהא כתיב ופדויו מבן חדש תפדה אבל נהרג אילטריך לאשמועינן דלא אמרי' מי לאו דאקטיל הוי חי ולא נפל הוי ולפרקיה משמע קצת דאם קיים לן בגויה דכלו לו חדשיו וחי היה חייב לפדותו וקשה דבפרק יש בכור (בכורות דף מט.) אמר גבי פודה בנו תוך ל' יום ונתאכלו המעות לאחר זמן אין בנו פדוי ואמאי והא אגלאי מילתא למפרע דלא נפל הוא אלא ודאי גזירת הכתוב היא מופדויו מבן חדש תפדה דאפי' קיים לן שכלו חדשיו צריך ל' יום ואע"ג דמהאי קרא נפקא לן (שבת דף קלה:) כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ה"נ דרשינן (שם) ח' ימים בבהמה אינו נפל מדכתיב מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן ואפ"ה כי קיים לן דכלו חדשיו הוי מחוסר זמן תוך שמנה כדמוכח בפ"ק דר"ה (דף ו:) דאמר [בכור] מאימתי מונין לו שנה חד אמר משעה [שנולד] להרגלה וחד אמר משעה שנולד ולא פליגי הא בתם הא בבעל מום ומוקמינן לה בתם דקיים ליה בגויה דכלו לו חדשיו ואפ"ה לא חזי להרגלה עד ח' ועוד דבסוף הקומץ רבה (מנחות דף נז.) מחייב גבי בכור שיש לו ב' רגלים ליתן לו י' סלעים לכהן ופריך עלה מבכור שנטרף דפטור ואי נטרף היינו נהרג היכי מדמי ליה להכי ועוד דלא הוה ליה למימר נטרף אלא נהרג ועוד דאסיק גמרא אך חלק הא כיון שנהרג תוך ל' יום מופדויו מבן חדש נפקא ומפ' ר"ת שנטרף היינו שנעשה טרפה והשתא מדמי ליה שפיר בהקומץ לבכור שיש לו ב' רגלים דהוי נמי טרפה?:

בהמה גסה. אין עיקר הדבר כאן ובפ"ק דקדושין (דף כה:) אתרכתי: **מה** שעל בניהן ובנותיהן אין שמין. שמתביישין להביאם לב"ד ומחלי אהדדי ופסק רב אלפס דוקא בגדי חול אבל בגדי שבת שמין והכי איתא בירושלמי?: **בגדול אחי.** אם מוחין הרשות בידם אבל כל זמן שלא מיחו מסתמא ניחא להו כי היכי דלשתמעי מיליה כדאמרינן בהניזקין (גיטין נב:) גבי עמרם לבעל:

לא מבעיא שומר חנם שמסר בו'. פי' דפטור אם נגנבה או נאבדה ומיהו שומר שכר כי משלם משלם לבעלים כדאמרי' בהמפקיד (ב"מ לו:) דהלכה כר' יוסי דאמר אין הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו: **דעלויי** עלייה לשמירתו. אין לפרש עלייה שאם נגנב תחזור לבעלים דהא גרועי גרעיה לא אפשר לפרש בענין זה אלא העילוי והגרעון הוי דשומר שכר מסר נפשו טפי לשומרו משומר חנם: **את** מחימנת לי בשבועה. לפי טעם זה אם השני נאמן יותר מן הראשון נראה דפטור אבל בהמפקיד (שם) איכא טעמא אחרינא דאין רגוי שיהא פקדוני ביד אחר ואין שני טעמים הללו שוין כדמוכח התם ואין להקשות לעולא דהכא היכי פליג אההוא טעמא הא מתניתין היא בפ' כל הגט (גיטין כט.) אם אמר טול ממנה חצי פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רגוי שיהא פקדוני ביד אחר וי"ל דההוא לכתחילה אבל לא מצינו שיתחייב בדיעבד על כך: **אפילו** מן גלימא דעל כתפיה. אם יש לו שנים דאם אין לו אלא אחד הא אמר בפ' המקבל (ב"מ קיד.) דמסדרים לב"ח א"נ בטלית ששוה מאה מנה שמלבישין אותו בטלית הראוי לו ולא כר"ע דאמר בפ' המקבל (שם קיג:) כל ישראל ראויין לאותו איצטלא ור"ת פוסק הלכה דאין מסדרין:

כגון שעשאו אפותיקי. והשתא גבי מיתמי כמו מלוקח ואע"ג דמיתמי לא שייך טעמא משום קלא כמו בלוקח דלגבי דידהו אפותיקי ולא אפותיקי שוה מכל מקום היכא דגבי מלקוחות גבי נמי מיתמי מידי דהוה אמלוה בשטר דגבי מיתמי ומלקוחות אפילו למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא ומלוה על פה לא גבי ממשעבדי ולא מיתמי ובשלמא בלקוחות איכא לפלוגי

בין

קד א מיי' פי"ח מהל' כלכלת השלום ה"ז וכפירוש התוס' ממג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף יב:
קה ב מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' ה ממג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קלז סעיף ח:
קו ג מיי' פי"ו מהלכות נחלות הלכה ג ממג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רפח סעיף ח:
קז ד מיי' שם פי"ט הלכה טו ממג שם טוש"ע שם בהג"ה:
קח ה ו מיי' פי"ח מהל' שכירות הלכה ד וס"ל מהל' מקי' ממון הלכה יח ועיין בהסגות וכמ"מ וכל"מ ובטור סי' שלו וכב"י ממג עשין קח פט טוש"ע ח"מ סי' רלח סעיף כו וסי' שה סעיף ה וסי' שלו סעיף ט:
קט ז מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ה ממג עשין לד טור ש"ע ח"מ סי' קח סעיף ה:
קי ח מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ג:

תורה אור השלם

1. כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיְיָ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה לָךְ אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה אֵת בְּכוֹר הָאָדָם וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה: במדבר יח טו

רבינו חננאל

דיש מקצת שליא בלא ולד וגזירה מקצתה אטו כולה, וכולה בסימן הולד באשה כך סימן הולד בבהמה. **והני מילי לענין אבר מן החי.** פי' שליא שיצאת מקצתה ונשחטה הבהמה אותה שליא כולה אסורה באכילה דחיישינן לולד עמה, והילוד אסור ואין אני קורא בה כל שבבהמה תאכלו, שזה כבר נולד והמקצת חשוב ככל וכאילו פירש ואבר מן החי הוא. **אבל לענין טומאה לא חיישינן לולד,** קמ"ל. **אמר עולא אמר ר' אלעזר בכור אדם שנטרף בתוך ל' יום אין פודין אותו,** כי כמת הוא חשוב. ותניא כל מי שלא שהא ל' יום באדם הרי זה נפל שנ' ופדוייו מבן חדש תפדה. גרסי' במנחות סוף פ' הקומץ השני איני והתני רמי בר חמא מתוך שנ' אך פדה תפדה את בכור האדם שומע אני אפי' נטרף בתוך ל', ת"ל אך חלק וכו'. **אמר עולא אמר ר' אלעזר בהמה גסה נקנית במשיכה.** כמן, כי האי תנא דתניא וחכמ' אומ' זה וזה במשיכה. **ותוב אמרי' האחין שחלקו מה שעליהם שמין, מה שעל נשיהן ועל בניהן אין שמין.** פי' שכבר זכו בהן דתנן בפ' שום היתומין אחד המקדיש נכסיו ואחד המערין את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו כו'. וכיון דחזא דשקל אחוה מתפוסת הבית ומלביש לאשתו ולבניו, מחל. לפיכך כשבאין לחלוק אין לו

מוסף רש"י

יכול אפילו נטרף. נהרג, בתוך ל' יום. נמי מייב, דאע"ג דכתיב ופדויו מבן חודש תפדה, אפילו הכי הכא איכא למימר אם לא נהרג הוי מי ל' וכבור מעליא הוא (מנחות לז.) נ"ל שנטרף, שנולדו לו שימני טריפה כגון ניקב קרום של מוח (ש"מ שם). **והא אנן תנן במסירה.** בעליה מוסרים אותם לנוקח באפסר או בשערה כדתניא כילד במסירה כו' אבל משיכה לא מקניא, דאין דרכה בכך להוליכה לפניו (קדושין כה:). **זו וזו בהגבהה.** ולא במסירה ולא במשיכה (שם). **שומר שמסר לשומר פטור.** מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא עצמו (ב"מ לו:). **ולא מיבעיא כו'.** דפטור מן הסונכין ומן לך לומר פשיעה היא זו שמסרה לאחר (שם). **האי לא מהימן לי בשבועה.** שנאנסה (לקמן נו:) ואני אומר שישנה בידו, או אבלה, או פשע בה (ב"מ לו:). **גובין מן העבדים.** בעל חוב שמת וגבה מעבדי יתומים, דכמקרקעי דמי (רשב"ם ב"ב קכח.). **עשה.** לוה, **עבדו אפותיקי.** לבעל חובו, **ומכרו.** אחרי כן הלוה לאיש אחר (שם מד:). **הא אית ליה קלא.** אפשרו לקוחות שנפשייסו, **והא לית ליה קלא.** פרה וטלית ולא ידעו הלקוחות להזהר (שם).

רבינו חננאל (המשך)

לחזור. ואם הוא גדל אחי דניחא ליה להתהלך במלבושין יקירין להיותו נשוא פנים במושב השרים שישמעו דבריו ויאמרו עליו אדם חשוב ויש גם לאחיו בדבריו הנאה, זכה ואין עליו להחזיר. **ואשכחן בתלמוד ארץ ישראל** בהאשה ניקנת ר' בון פשט כלי רגל וכלי שבת מביאין באמצע וחולקין. אמ' **עולא [א"ר אלעזר] שומר שמסר לשומר פטור כו'.** רבא אמ' אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר וטוען שנאנס חייב דאמ' ליה את מהימנת לי בשבועה איהו לא מהימן לי בשבועה. וקיימ' לן כרבא.

א) מנחות לז., ב) [פסחים ה. וש"נ], ג) קדושין כה: ב"ב פו:, ד) ב"מ לו:, ה) [לקמן נו: ב"מ לו:], ו) [ב"ב קכח.], ז) [שם קנז.], ח) לקמן לג: ב"ב מד: (גיטין מא.), ט) [מי' תוס' כתובות מט: בד"ה הוא ותוס' לקמן קח: קט. ד"ה לוה], י) [ועי' תוס' מנחות לז. ד"ה שומעת], כ) [פ"א דקדושין סוף ה"ד],

יא) מנחות לז., יב) [פסחים ה. וש"נ], יג) קדושין כה: ב"ב פו:, יד) ב"מ לו:, טו) [לקמן נו: ב"מ לו:], יז) [ב"ב קכח.], יח) [שם קנז.], יט) לקמן לג: ב"ב מד: (גיטין מא.), כ) [מי' תוס' כתובות מט: בד"ה הוא ותוס' לקמן קח: קט. ד"ה לוה], כא) [ועי' תוס' מנחות לז. ד"ה שומעת], כב) [פ"א דקדושין סוף ה"ד],